

वन क्षेत्र तथा प्राकृतिक स्रोतसम्बन्धी रणनीतिमा आदिवासी जनजाति तथा आदिवासी जनजाति महिलाहरुको सुभाष

पौष २०७५

नेपाल आदिवासी जनजाति महासंघ जलवायु परिवर्तन साभेदारी कार्यक्रमद्वारा मंसिर ५-७, २०७५ (November 21-23, 2018) मा आयोजित परामर्श गोष्ठिमा उपस्थित सहभागीहरु लगायत संपुर्ण आदिवासी जनजातिद्वारा वन क्षेत्र तथा प्राकृतिक स्रोतसम्बन्धी वन गईरहेको रणनीतिलाई मध्यनजर गर्दै, नेपाल सरकारले आदिवासी जनजातिको अधिकारसम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय श्रम संगठन महासन्धि नं. १६९ (ILO C 169) र जैविक विविधता सम्बन्धी महासन्धि (CBD) अनुमोदन र आदिवासी जनजातिको अधिकारसम्बन्धी संयुक्त राष्ट्रसंघीय घोषणापत्र (UNDRIP) को पक्षमा मतदान गरेको तथ्यलाई जोड दिँदै, आदिवासी जनजाति र प्रकृति बीचको अन्योन्याश्रित सम्बन्ध, आत्मनिर्णयको अधिकार, प्राकृतिक स्रोत, जल, जमिन, जंगल र भूमिप्रतिको अधिकार, अग्रिम जानकारी सहितको मञ्जुरी लगायतका आदिवासी जनजाति अधिकारहरुको सम्मान र संरक्षणका मागहरुलाई स्मरण गराऊँदै, वन क्षेत्र तथा प्राकृतिक स्रोतसम्बन्धी रणनीतिमा, नेपाल आदिवासी जनजाति महासंघ (NEFIN), राष्ट्रिय आदिवासी जनजाति महिला महासंघ (NIWF) एवं नेपालका आदिवासी जनजाति निम्न विषयहरुलाई वन गईरहेको रणनीतिमा सुनिश्चित गर्न अनुरोध गर्दछु ।

१. जलवायु परिवर्तन, जैविक विविधता र आदिवासी जनजाति सम्बन्धि अन्तर्राष्ट्रिय महासन्धि, अनुबन्ध सम्झौताहरुको प्रावधानहरु अनुरूप वन क्षेत्र तथा प्राकृतिक स्रोतबारे रणनीति वन्नु पर्ने ।
२. आदिवासी जनजाति तथा आदिवासी जनजाति महिलालाई सरोकारवालाको रुपमा नभई अधिकारवालाको रुपमा अंगिकार गरिनुपर्ने ।
३. जल, जमिन, जंगल, प्राकृतिक स्रोत साधन र आफ्नो भू-क्षेत्रप्रति आदिवासी जनजाति तथा आदिवासी जनजाति महिलाको अधिकार वन क्षेत्रका तथा प्राकृतिक स्रोतबारे रणनीतिमा सुनिश्चित हुनुपर्ने ।
४. वन क्षेत्रमा लागु हुने कार्यक्रमले आदिवासी जनजाति लगायत आदिवासी जनजाति महिलाको संस्कृति, चालचलन, परम्परा र जीवन पद्धतिमा नकारात्मक असर पार्न नहुने ।
५. आदिवासी जनजातिको धार्मिक र साँस्कृतिक सम्पदा लगायत मूर्त र अमूर्त संस्कृतिलाई मान्यता दिँदै यस्ता सम्पदा र संस्कृतिलाई वन क्षेत्रको कार्यक्रम र रणनीतिले संरक्षण र संबर्द्धन गर्नुपर्ने ।
६. आदिवासी जनजाति तथा आदिवासी जनजाति महिलाको वन क्षेत्र तथा प्राकृतिक स्रोतसंग अन्तरनिहित प्रथाजन्य कानून, संस्था, परंपरा र मुल्यमान्यतालाई रणनीतिले मान्यता दिइनुपर्ने ।
७. आदिवासी जनजातिहरुको भूमिप्रतिको प्रथाजनित स्वामित्व, भोगचलन र सामूहिक अधिकारलाई सुनिश्चित गर्नुपर्ने ।
८. आदिवासी जनजातिको परंपरागत वनलाई मान्यता दिने ।
९. आदिवासी जनजातिको पुख्यौली थातथलोबाट बिस्थापित हुने कार्य नगर्ने ।
१०. आदिवासी जनजातिको मञ्जुरी र इच्छाबिना उनीहरुलाई स्थानान्तर गर्न नपाइने ।
११. आदिवासी जनजातिले परम्परादेखि भोगचलन गर्दै आएको वन र चरिचरण क्षेत्रमा बन्देज गर्न नपाइने, साथै उनीहरुका जीविकोपार्जन, साँस्कृतिक र आध्यात्मिक प्रयोजनका लागि आवश्यक पर्ने काष्ठ र गैरकाष्ठ पैदावर लगायत कुनै पनि वस्तुहरु संकलन र उपभोगमा प्रतिबन्ध लगाउन नपाइने ।

१२. आदिवासी जनजातिले परम्परागत रूपमा संरक्षण गर्दै आएको, चरिचरणको रूपमा भोग चलन गर्दै आएको वन र भू-क्षेत्रलाई सरकारी वन, सामुदायिक वन, साभेदारी वन लगायत अन्य किसिमको वनमा परिणत गर्न नपाइने ।
१३. जीविकोपार्जनसँग सम्बन्धित कार्यक्रम निर्माण र कार्यान्वयन गर्दा आदिवासी जनजातिको संस्कृति, परम्परा र आवश्यकता अनुसार गरिनुपर्ने ।
१४. आदिवासी जनजातिको बौद्धिक सम्पत्तिलाई सुनिश्चितता गर्दै वन क्षेत्र र प्राकृतिक स्रोतसंग सम्बन्धीत आदिवासी जनजाति लगायत आदिवासी जनजाति महिलाको परम्परागत ज्ञान, सीप, कला, व्यवसायहरू जस्तै: जडिबुटीको प्रयोग, मर्चा बनाउने, ठेकी बनाउने आदि सिप र पेशाको संरक्षण, प्रवर्द्धन र व्यवसायीकरण गरिनुपर्ने ।
१५. वन संरक्षणको नाममा आदिवासी जनजातिको जीविकोपार्जनका आधारहरू र परम्परागत जीवन पद्धतिमाथि नियन्त्रण गर्न र प्रतिबन्ध लगाउन नपाइने ।
१६. वन्यजन्तु आरक्षण, संरक्षित क्षेत्र, राष्ट्रिय निकुञ्ज जस्ता क्षेत्रमा आदिवासी जनजाति महिलाहरूमाथि सुरक्षाकर्मी लगायतबाट हुने यौनहिंसा र अन्य प्रकारका हिंसा अन्त्य हुनुपर्ने ।
१७. संरक्षित वन जंगलको कारण वन्यजन्तुबाट मानवीय र कृषिमा पुग्ने क्षतिको ब्यवस्था सुनिश्चित गर्नुपर्ने ।
१८. महिलाको विविधतालाई स्विकार्दै आदिवासी जनजाति महिलाको पहिचान र सहभागीता सुनिश्चित गर्नुपर्ने ।
१९. वन क्षेत्र र प्राकृतिक स्रोतसम्बन्धी नीति र कार्यक्रम तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्दा हरेक तह, संयन्त्र, संरचना र चरणमा आदिवासी जनजाति लगायत आदिवासी जनजाति महिलाहरूको पुर्ण र प्रभावकारी सहभागिता सुनिश्चित गर्ने ।
२०. आदिवासी जनजाति र आदिवासी जनजाति महिलाको प्रतिनिधीमूलक संस्था (नेफिन र निफ) मार्फत, वन क्षेत्र र प्राकृतिक स्रोतसम्बन्धी नीति र कार्यक्रम बनाउँदा परामर्श र छलफल गर्नु पर्ने ।
२१. मातृभाषामा परामर्श, छलफल र आफ्नो कुरा राख्ने अवसर प्राप्त हुनुपर्ने ।
२२. वन क्षेत्र तथा प्राकृतिक स्रोतवारे प्राविधिक र अन्य सबै विषयहरूमा आदिवासी जनजाति र आदिवासी जनजाति महिलाहरूको सचेतना र क्षमता अभिवृद्धि गर्नुपर्ने ।
२३. वन क्षेत्र तथा प्राकृतिक स्रोतवारे आदिवासी जनजाति र आदिवासी जनजाति महिलाको परम्परागत ज्ञान, सीप र कलाको दस्तावेजीकरण गर्नुपर्ने ।
२४. वन क्षेत्र तथा प्राकृतिक स्रोत ऐन, नीति र प्रविधिले आदिवासी जनजाति र आदिवासी जनजाति महिलाको अधिकार र जिवन पद्धतीको संरक्षण, संबर्द्धन, सुनिश्चित गर्नुपर्ने ।
२५. वन र प्राकृतिक स्रोत संरक्षणमा आदिवासी जनजाति र आदिवासी जनजाति महिलाको योगदानको कदर गर्दै वन तथा प्राकृतिकको लाभ वितरण समतामूलक र पारदर्शी ढंगले हुनुपर्ने ।
२६. आदिवासी जनजातिको मानवअधिकारको सम्मान, गुनासो सुनुवाई र न्याय सुनिश्चित गर्ने संयन्त्र निर्माण हुनुपर्ने ।
